

Наталія ЖЕРЖ

старший викладач кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Національного університету державної податкової
служби України
natali_zherzh@mail.ru

УДК 343.98

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПСИХОЛОГО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ПОРТРЕТА ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИНІВ

Встановлення та дослідження особи невідомого злочинця є одним із найважливіших і найскладніших завдань розслідування злочинів. Проте інформації про злочинця може бути недостатньо, і це спонукає до визначення додаткових способів, засобів та джерел її одержання.

Зазначений напрям аналізу має перспективу розвитку, оскільки пов'язаний із залученням даних іншої спеціальної спрямованості: психології, соціології, кримінології, сексопатології, судової медицини та психіатрії. Деякі науковці (В.Д. Берназ [1], Ф.В. Глазирін [2], М.І. Єнікеєв [3], В.О. Коновалова [4], В.О. Образцов [5], Б.Я. Петелін [6], О.Р. Ратінов [7], В.Ю. Шепітько й ін.) здійснили спроби вивчення тактики огляду місця події, однак вони не мають комплексного характеру та потребують подальшого розроблення.

Саме тому метою даного дослідження є узагальнення наявного наукового і практичного зарубіжного досвіду складання психологічних портретів невідомих злочинців (психопрофілів), надання рекомендацій щодо їх використання у практичній діяльності правоохоронних органів України, при розслідуванні певних категорій злочинів, а також дослідження роботи профайлерів і застосування досвіду іноземних держав у практиці слідчої діяльності в Україні.

Вчені дійшли висновку, що деяких осіб неможливо встановити та викрити у вчи-

неному злочині звичайними способами, за допомогою оперативно-розшукових заходів або при проведенні слідчих дій.

Зокрема, останнім часом у криміналістичній літературі часто досліджують поняття «пошуковий портрет (профіль)» та «психологічний портрет злочинця», розгляд яких здійснюється з допомогою спеціалістів-профайлерів (психологів, психіатрів, соціологів, лінгвістів, сексопатологів та ін.), які на підставі аналізу зібраної у провадженні інформації формують висновки про особу невідомого злочинця [8, 241; 9, 115; 10, 347; 20].

Складання психологічного портрета невідомого злочинця – актуальний у слідчій практиці метод. Вчені здебільшого пропонують методики складання психологічного портрета злочинця, орієнтуючись на інформацію з кримінального провадження, зібрану з усіх можливих джерел. На початковій же стадії досудового розслідування, зокрема під час огляду місця події, слідчий має недостатньо відомостей. Проте уміле їх використання, застосування криміналістичних знань дають змогу відтворити деякі факти.

Поняття «психологічний портрет злочинця» слід розглядати в широкому значенні, бо він передбачає соціальну, статево-вікову та власне психологічну характеристику. У свою чергу, психологічна характеристика особи містить різні компоненти, зокрема во-

льовий, інтелектуальний та емоційний, в межах яких розглядають властивості (темперамент, характер, здібності, навички, вміння), стани (ситуаційні прояви почуттів, уваги, волі, мислення, уяви), процеси сприйняття, пам'яті, мислення, виникнення мотивацій, почуттів, прийняття рішень, ставлення до події [11, 66–67; 12; 13, 10].

Одна з найбільш повних характеристик сучасних поглядів на психологічний портрет злочинця належить В.О. Образцову, котрий під цим терміном розуміє систему зведень про психологічну й інші ознаки особи, істотні з погляду її виявлення і розшуку, яка складається з трьох типів інформаційних моделей. Одні з них містять достовірні (позитивні) знання про ознаки шуканого суб'єкта (такі моделі формуються на підставі свідчень потерпілих, очевидців злочину, інших даних, зібраних на процесуальній основі). До інших належать імовірні знання, що потребують перевірки. І нарешті, існують комбіновані моделі, що містять достовірні знання (інформацію) про одні та імовірні знання про інші ознаки злочину. Оскільки психологічний портрет і психологічний профіль злочинця є лише різними варіантами однієї й тієї ж назви, то доцільно використовувати термін «психологічний профіль (портрет)» [14].

Психологічний профіль (портрет) розшукуваного злочинця як один із різновидів криміналістичних уявних моделей – це система зведень про психологічну й інші ознаки даної особи, важливих з погляду його виявлення й ідентифікації. Оскільки до цієї системи належать ознаки не тільки психологічні, а й правові, соціально-демографічні тощо, вважаємо, що більш точно буде визначати розглянутий об'єкт як психолого-криміналістичну характеристику злочинця.

Психологічний портрет невідомого злочинця розробляється не до кожного злочину, а зазвичай при вчиненні резонансних, особливо жорстоких і масових злочинів: наприклад, багатоепізодних убивств, терористичних актів, злочинів, здійснених через національну й релігійну ворожнечу.

З огляду на зазначене, термін «психологічний портрет» вбачається не зовсім коректним, оскільки слідчий не є психо-

логом, а отже, не може вийти за межі своєї компетенції і проводити психологічні дослідження. У зв'язку з цим виникають професійні протиріччя, яких можна уникнути, якщо запровадити термін «психолого-криміналістичний портрет». У цьому випадку слідчий, маючи певні психологічні знання і застосовуючи методи досудового розслідування, зможе самостійно скласти психолого-криміналістичний портрет злочинця. За потреби він також матиме можливість залучити до його складання інших спеціалістів.

Таким чином, психолого-криміналістичний портрет невідомого злочинця – це продукт аналітичної діяльності посадових осіб правоохоронних органів і залучених для роботи по конкретному кримінальному провадженні спеціалістів. Він розробляється психолого-криміналістичними методами розуміння кримінальної події й орієнтований на виявлення індивідуальних ознак встановлюваної у провадженні особи, придатних для вирішення завдань під час розслідування злочину.

Отже, психолого-криміналістичний портрет – це результат психолого-правового дослідження матеріалів кримінальних і оперативних проваджень за фактами незрозумітих серійних злочинів, що містить інформацію про пошукові ознаки злочинця, рекомендації для висунення слідчо-пошукових версій і основних напрямів їх відпрацювання, а також прогностичну оцінку ймовірності здійснення чергового подібного злочинного діяння.

Метод побудови такого портрета полягає в описі своєрідності особистості передбачуваного злочинця з наступним виявленням стійких зв'язків між об'єктивними ознаками злочину (елементами його криміналістичної характеристики) і ознаками, властивими особі, винній у його вчиненні.

Загальним об'єктом даного методу є кримінальна подія (криміналістичні характеристики злочинного діяння), безпосереднім об'єктом – поведінкові особливості злочинця в контексті кримінальної події. Предметом портретування є зміст суб'єктивної сторони злочинного діяння. Основа складання портрета передбачуваного злочинця – визначення психологічного (суб'єктивного, осо-

бистісного) значення деяких елементів криміналістичної характеристики злочину, що ґрунтується на встановленні ймовірних відносин між криміналістичними параметрами, які характеризують місце, час, спосіб, знаряддя, підозрюваного і потерпілого та важливі для розшуку характеристики злочинця.

Таким чином, назва «психолого-криміналістичний портрет» точніше передає зміст застосовуваного методу, ніж «психологічний профіль (портрет)». Тим більше, що структура психологічного портрета виходить за межі внутрішніх, психологічних і поведінкових ознак людини, до неї належать також соціальні та загальнофізичні (біологічні) характеристики.

Для складання вказаних портретів (моделей) рекомендується залучати наукових і практичних працівників: слідчих, співробітників оперативних підрозділів, експертів-криміналістів, експертів-психологів, судових медиків. Результатом їхньої спільної діяльності зазвичай є висновок (або довідка), що має рекомендаційний характер. Розроблення і використання психолого-криміналістичного портрета потребує психологічних знань, умінь і навичок. Досвідчені працівники набувають їх упродовж тривалих років оперативної, слідчої або експертної практики і складають уявлення про осіб, що їх цікавлять, не називаючи це психологічним портретом.

Психолого-криміналістичний портрет і його використання не є прямими доказами в провадженні, але можуть успішно застосовуватися під час пошуку, а також проведення оперативних і слідчих (розшукових) дій з викриття винних. В умовах неочевидності, використовуючи психопрофіль, можна висунути і здійснити перевірку версій, а також спрогнозувати час і місце вчинення нового злочину; уточнити, звузити коло підозрюваних і надалі виділити з цього кола потрібну особу.

Таким чином, знання психофізіологічних особливостей злочинця дадуть змогу слідчому, звузивши коло підозрюваних, визначити напрями пошуку злочинця, спрогнозувати його поведінку під час затримання і досудового розслідування. У працівників слідчих правоохоронних органів виника-

ють певні труднощі зі складанням портрета (характеристики імовірного злочинця), бо через брак спеціальних знань і навичок вони не завжди розуміють, до якого спеціаліста звернутися і як далі використовувати отриману інформацію.

Поряд із визначенням психолого-криміналістичного методу пошуку невідомого злочинця останнім часом великого значення у криміналістиці набуває такий напрям науки, як профайлінг, який, власне, є складанням профілю злочинця відповідно до того, як він вчиняє злочини (що вимагає від слідчого якісних знань у галузі психології особи, системи мотивації тощо), проте профайлінг використовують і при міжособистісному спілкуванні (верифікація методом візуальної психофізіологічної діагностики).

Наголосимо, що саме завдяки роботі профайлера (від англ. *profile* – психологічний профіль) перший серійний вбивця – Девід Карпентер – був затриманий у США наприкінці 1979 року. Сьогодні метод розкриття злочинів за допомогою створення психологічного портрета (профілю) визнаний більшістю вчених-криміналістів світу. Під час вчинення злочину особа залишає сліди, пересуваючись місцем події, торкаючись певних предметів. Йдеться про сліди як у вузькому розумінні (сліди ніг, рук, інших частин тіла), так і в широкому (сліди крові, слини, виділень організму, волосся тощо). Проте такі сліди, не підкріплені додатковими відомостями, є недостатніми для здійснення пошуку злочинця на початку розслідування. Інше значення має інформація про соціально-психологічні риси особи, що дає змогу звузити коло пошуку, виділити окремі категорії, групи людей і навіть конкретних осіб, які мають унікальні особливості [15, 132].

У 1980-х роках у зв'язку з розслідуванням справи серійного вбивці Т. Банді при Національній академії ФБР у Сполучених Штатах Америки (Куантіко, штат Вірджинія) було створено відділ біхевіористики, який у своїй роботі використовує метод складання психологічного портрета злочинця (метод психопрофілювання), тобто на основі аналізу злочинної діяльності робиться припущення про психологічні особливості злочин-

ця, з урахуванням попередньо визначених його особистісних характеристик. Одним із засновників методу складання психопрофілю невідомого злочинця був спеціальний агент Джон Дуглас. Саме завдяки успішній роботі цього та інших агентів (Р. Расслера, Р. Хейзелвуда) метод психопрофілювання став офіційно використовуватися у ФБР, і в 1984 році було створено Центр психології поведінки (відділ біхевіористики) та єдина національна база даних – VICAP [16].

Надалі багато країн наслідували їх. Метод складання психологічного профілю почав застосовуватися, зокрема, у Великобританії, Франції, Німеччині, а у поліції Скотленд Ярда існує навіть спеціальний відділ з вивчення злочинної поведінки [14, 51–52].

У Росії також значну увагу приділяли тому факту, що серійних злочинців можна відшукати та викрити, проаналізувавши місце події, на якому знаходиться найбільша кількість необхідної пошукової інформації, що може свідчити про особу невідомого злочинця. У 1992 році у Міністерстві внутрішніх справ Російської Федерації було прийнято програму проведення науково-практичної розробки пошукових психологічних портретів невідомих злочинців, які вчиняють серійні злочини. У Науково-дослідному інституті МВС Російської Федерації створено відділ психофізіологічних проблем розкриття злочинів та аналізу злочинної поведінки, основним об'єктом роботи якого є злочини, що містять ознаки серійності. З працівників деяких підрозділів МВС, співробітників Генеральної прокуратури Російської Федерації і науково-дослідних установ Міністерства охорони здоров'я було сформовано постійно діючу робочу групу, до складу якої також увійшли фахівці з відділу судово-психіатричних експертиз Федерального центру ім. В.П. Сербського та лікувально-реабілітаційного центру «Фенікс» з Ростова-на-Дону. Програмістами зазначеного інституту розроблено автоматизовану інформаційно-пошукову систему, призначену для аналізу інформації про серійні вбивства і використання при побудові пошукових портретів невідомих злочинців. У 1994 році введено в експлуатацію автоматизовані системи «Насильство» і «Досьє» Федерального банку кримінальної інфор-

мації, призначені для збирання і первинного аналізу необхідних пошукових відомостей [12].

Загалом у Росії складанням психолого-криміналістичного портрета невідомих злочинців займаються лише деякі фахівці – сексологи, психологи і психіатри (О.І. Анфіногенов, Л.А. Бегунова, А.О. Бухановський), з яких необхідно виділити ростовського психіатра А.О. Бухановського (очолює лікувально-реабілітаційний науковий центр «Фенікс»), котрий вважається знавцем техніки складання психопрофілю [17; 18]. Нагадаємо, що саме О.О. Бухановський склав психологічний портрет серійного вбивці Андрія Чикатила, за яким останнього вдалося затримати.

Необхідно зазначити про вагомий внесок у розвиток цього методу профайлера Роберта Расслера – відомого американського ученого, фахівця в галузі кримінології, криміналістики та кримінальної психології. Визначному експерту в галузі розслідування тяжких насильницьких злочинів, особливо серійних і сексуальних вбивств, Расслеру належить авторство терміна «серійний злочинець», і не випадково саме він очолив відділ біхевіористики у ФБР. Основне завдання відділу – аналіз доказів і складання психологічного портрета злочинців, які вчиняють серію вбивств з особливою жорстокістю. Розглядаючи обставини злочинів, за явними і неявними доказами, за деталями, що здавалося б, безпосередньо злочину не стосуються, можна здійснити спробу збагнути внутрішню сутність підсвідомості вбивці. Таким чином, можливо дослідити особу злочинця, а саме: стать, вік, сексуальну зрілість, психічне здоров'я, звички, сімейне та соціальне становище, особливості поведінки в побуті, взаємини з жертвою тощо. Всі ці ознаки в підсумку викривали особу злочинця. Завдяки своєму таланту Роберт Расслер розкрив і дослідив злочини понад 36 серійних убивць, зокрема й таких, як Чарльз Менсон, Тед Банді, Джон Уейн Гейси, Джеффри Дамер, Девід Берковіц, Річард Чейз. Крім того, добре знаючи психологію злочинця, він неодноразово проводив переговори про звільнення заручників [19, 23].

Аналізуючи процес проведення психопрофілювання особи, побудову психо-

логічного портрета невідомого злочинця найбільш оптимально слід проводити не хаотично, а відповідно до чітко розроблених етапів. Згідно з американськими вимогами психопрофілювання загалом у структурі виділяють сім стадій побудови психологічного портрета невідомого злочинця:

- 1) оцінка самого злочину;
- 2) детальна оцінка специфічних особливостей місця (місць) події;
- 3) детальний аналіз жертви (жертв);
- 4) розгляд докладних звітів міліції;
- 5) вивчення протоколу судово-медичного розтину;
- 6) розробка профілю з критичними характеристиками підозрюваної особи (осіб);
- 7) пропозиції щодо слідчої стратегії на підставі побудованого профілю особистості [19, 23].

Практична реалізація цих підходів і їх комплексне застосування дає змогу використовувати зафіксовані реакції людини для вирішення низки завдань у криміналістиці й слідчій практиці, а саме:

- виявлення, попередження, припинення і розкриття злочинів, а також встановлення осіб, що цікавлять правоохоронні органи;
- збирання та обробки інформації, що використовується у процесі організації розшуку осіб, які переховуються від слідства і суду;
- підготовки та здійснення оперативно-розшукових заходів;
- при проведенні відбору кандидатів на службу в правоохоронні органи та вирішенні інших кадрових завдань.

Під час розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, коли місце події і стан жертви дають можливість стверджувати, що у невідомого злочинця наявні відхилення у поведінці, у слідчих виникає нагальна потреба у складанні криміналістично-психологічного портрета (профілю особи невідомого злочинця).

Отже, застосування психолого-криміналістичного методу встановлення особи невідомого злочинця має важливе практико-прикладне значення. Зокрема, його використання доцільне, коли:

- злочин учинено, особистість злочинця не встановлено;

- злочин учинено, злочинець встановлений, але немає змоги отримати від нього інформацію (злочинець переховується або він мертвий);
- злочин учинено, злочинець установлений, затриманий, але не вступає в контакт, знання про його особистість обмежені (мотивацію вчиненого злочину не визначено);
- злочин учинено, але жертва невідома або труп відсутній;
- злочин учинено, жертва жива, але відмовляється від контактів зі слідчим, не свідчить за матеріалами провадження чи не може свідчити у зв'язку з пораненням, захворюванням.

Як бачимо, спочатку методика складання психолого-криміналістичного профілю створювалася як один із засобів боротьби із серійними вбивствами, але, виправдавши себе на практиці, активно використовується для боротьби і з іншими злочинами. Всі створювані психологічні портрети науково обґрунтовані. Незважаючи на критику розбіжностей деяких критеріїв портрета з особами, яких розшукали, дана методика застосовується у багатьох країнах. Окремі розбіжності є свідченням того, що кожна особа індивідуальна.

В Україні, на жаль, ця методика не дуже розроблена, а сам метод психологічного портрета (профілю) злочинця має багато недоліків і проблем під час практичного застосування, проте його запровадження та використання може стати корисним «інструментом» і у разі правильного застосування може суттєво допомогти правоохоронним органам у встановленні особи, винної у вчиненні злочину. У зв'язку з цим необхідно вивчати зарубіжний досвід застосування даного методу, щоб докладні знання стали підґрунтям для розробки власної методики складання психологічного портрета невідомого злочинця у нашій державі. Також варто ініціювати створення групи, яка за необхідності допомагала б слідчим у роботі. Взятий за основу зарубіжний досвід допоможе як розширити сферу застосування профайлінгу щодо розслідування злочинів, так і вдосконалити вже наявні напрацювання у розслідуванні серійних злочинів. Недостатня освіченість, на жаль, є однією

з причин повільного розвитку даної галузі. Маємо замкнуте коло: відсутність інформації – перепона для підготовки фахівців належного рівня, а відсутність фахівців, у свою чергу, ускладнює своєчасне отримання і опрацювання інформації.

Отже, варто запропонувати такі зміни у методиці складання і використання пошукового психологічного портрета невідомого злочинця в Україні: створення окремого підрозділу в системі Міністерства внутрішніх справ України зі складання психологічних портретів (профілів) осіб невідомих злочинців на основі аналізу зібраної та наявної інформації в матеріалах кримінальних

проваджень; кваліфіковане навчання спеціалістів, які повинні мати психологічну та юридичну освіту та які увійдуть у новостворений підрозділ для роботи в даній галузі, враховуючи досвід зарубіжних країн; поширення застосування профайлінгу (пошукового психолого-криміналістичного портрета злочинця) у розслідуванні окремих видів злочинів; збільшення фахівців, що працюють на даному напрямі; проведення навчальних семінарів для співробітників з питань психопрофілювання в правоохоронних органах України та широке застосування даного методу при розслідуванні тяжких і особливо тяжких злочинів.

Список використаних джерел:

1. *Берназ В.Д.* Моделирование злочинной деятельности и личности злочинца как засіб рішення тактичних задач / В.Д. Берназ // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 2001. – № 3. – С. 87–91.
2. *Глазырин Ф.В.* Психология следственных действий: [учеб. пособ. для вузов МВД СССР] / Ф.В. Глазырин. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1983. – 136 с.
3. *Еникеев М.И.* Психология следственных действий: учеб.-практ. пособ. / М.И. Еникеев. – М.: Проспект, 2007. – С. 7–17.
4. *Коновалова В.Е.* Основы юридической психологии: учеб. / В.Е. Коновалова, В.Ю. Шепитько. – Х.: Одиссей, 2005. – 352 с.
5. *Образцов В.А.* Криміналістическе моделювання в умовах проблемних ситуацій / В.А. Образцов // Проблеми програмування, організації та інформаційного забезпечення попереднього слідства: міжвуз. міжвед. сб. науч. тр. – Уфа: Башкирский ун-т, 1989. – С. 49.
6. *Петелин Б.Я.* Психология осмотра места происшествия: лекция / Б.Я. Петелин. – Волгоград: НИИРЮ ВСШ МВД СССР, 1981. – 24 с.
7. *Рашинов А.Р.* Судебная психология для следователей / А.Р. Рашинов. – М.: Юрлитинформ, 2001. – 352 с.
8. *Юридическая психология: терминологический словарь* / [А.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, А.В. Тимченко и др.]; под ред. А.М. Бандурки. – Х.: Вид. Тимченко, 2005. – С. 241.
9. *Коваленко В.Б.* Психологический портрет / В.Б. Коваленко // Актуальні проблеми криміналістики: м-ли міжвуз. наук.-практ. конф. студентів, курсантів і слухачів (м. Донецьк, 2 березня 2001 року). – Донецьк: ДІВС МВС України, 2001. – С. 115.
10. *Романов В.В.* Юридическая психология: учеб. / В.В. Романов. – М.: Юрист, 2002. – С. 347.
11. *Аминов И.И.* Психология для юристов: учеб. / [И.И. Аминов, И.Ф. Колонтаевская, И.Б. Лебедев и др.]. – М.: Омега-Л, 2005. – С. 66–67.
12. *Еникеев М.И.* Юридическая психология: учеб. для вузов / М.И. Еникеев. – М.: НОРМА, 2003. – С. 430–432.
13. *Сушков И.Р.* Социально-психологические особенности личности преступника: текст лекций / И.Р. Сушков. – Иваново: РИО Ивановского гос. ун-та, 1990. – С. 10.
14. *Образцов В.А.* Криміналістическая психология: [учеб. пособ. для вузов] / В.А. Образцов, С.Н. Богомолова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА; Закон и право, 2002. – 447 с.
15. *Алексейчук В.І.* Криміналістичні засоби діагностики особи невідомого злочинця під час огляду місця події / В.І. Алексейчук // Теорія і практика судової експертизи і криміналістики. – 2009. – Вип. 9. – С. 132–138.
16. Открыт «Алгоритм Чикатило» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2012/01/17/nauka-site.html>
17. *Анфиногенов А.И.* Психологический портрет преступника, его разработка в процессе расследования преступления: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. психол. наук: спец. 19.00.06 «Юридическая психология» / А.И. Анфиногенов. – М., 1997. – 28 с.

18. *Бегунова Л.А.* Проблемы разработки и использования психолого-криминалистического портрета подозреваемого при раскрытии изнасилований и убийств, сопряженных с действиями сексуального характера: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / Л.А. Бегунова. – М., 2002. – 28 с.

19. *Дуглас Д.* Погружение во мрак / Д. Дуглас, М. Олшейкер. – М.: 1998. – С. 23.

20. *Старушкевич А.В.* Криміналістичне профілювання: наукове обґрунтування методу та проблеми практичного використання у розслідуванні злочинів / А.В. Старушкевич // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук.-практ. м-лів. – Х.: Право, 2004. – Вип. 4. – С. 152–158.

Наталія ЖЕРЖ

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПСИХОЛОГО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ПОРТРЕТА ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИНІВ

У статті досліджується діяльність профайлерів та особливості застосування методу психолого-криміналістичного портрета при розслідуванні окремих видів злочинів. Автором здійснено узагальнення наявного наукового і практичного зарубіжного досвіду складання психологічних портретів невідомих злочинців (психопрофілів), надано рекомендації щодо їх використання в практичній діяльності правоохоронних органів при розслідуванні певних категорій злочинів, а також досліджено роботи профайлерів і можливість застосування досвіду іноземних держав у практиці слідчої діяльності в Україні.

Ключові слова: профайлер; психологічний портрет; криміналістична характеристика; метод психологічного портрета.

Наталья ЖЕРЖ

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА ПСИХОЛОГО-КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОГО ПОРТРЕТА ПРЕСТУПНИКА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ОТДЕЛЬНЫХ ВИДОВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ

В статье исследуется деятельность профайлеров и особенности применения метода психолого-криминалистического портрета при расследовании отдельных видов преступлений. Автором осуществлено обобщение имеющегося научного и практического зарубежного опыта составления психологических портретов неизвестных преступников (психопрофилей), предоставлены рекомендации по их использованию в практической деятельности правоохранительных органов при расследовании определенных категорий преступлений, а также исследованы работы профайлеров и возможность применения опыта иностранных государств в практике следственной деятельности в Украине.

Ключевые слова: профайлер; психологический портрет; криминалистическая характеристика; метод психологического портрета.

**PSYCHOLOGICAL AND FORENSIC PORTRAIT UNIDENTIFIED
PERPETRATOR METHODS IN SPECIFIC TYPES
OF CRIMINALS INVESTIGATING PROCEDURE**

The paper investigates the activities profiled and features of the method of psychological and forensic portrait in the investigation of certain types of crimes. The author carried out a synthesis of available scientific and practical international experience making psychological portraits of unknown criminals, providing recommendations for their practical use in the practice of law enforcement agencies in the investigation of certain categories of offenses, as well as research work Profiler and application of practical experience of foreign countries in the practice of investigative activities in Ukraine.

Keywords: profiler; psychological profile; forensic characterization; method of psychological portrait.

